

establishing the real needs in the amount of certain types of stocks, taking into account trends in the demand and price fluctuations on the olive production. The attention to the fact that working capital management process should be carried out taking into account the objectives of the enterprise system in certain segments of the market and the multifaceted impact of the environment on their activities.

Keywords: *enterprise, inventories, management costs.*

Рецензент: *Ромат Є.В., д.е.н., професор*

УДК 338.83

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ КОМПЛЕКСІВ

**УЖВА А.М., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Постановка проблеми в загальному вигляді. Диверсифікація сільськогосподарського виробництва позитивно впливає на економічну, соціальну і екологічну ефективність регіональних продовольчих комплексів. Через реалізацію проектів диверсифікації виробництва покращується використання землі, засобів виробництва і трудових ресурсів, завойовуються додаткові ніші ринків, стабілізується фінансовий стан сільгоспвиробників, більш повніше задовольняється попит на продукцію, роботи, послуги. Вона дозволяє краще насичувати ринки товарами, замінити застарілі товари новими, підвищувати ефективність виробництва, використовувати ресурси більш рівномірно на протязі року, підвищувати зайнятість за рахунок нових робочих місць. Диверсифікація сприяє витісненню імпорту, більш рівномірному надходженню доходів за періодами року, збільшенню річної маси прибутку. Виходячи з цього диверсифікація виробництва вимагає особливого типу господарювання, що стимулює новачі, пошук нових виробництв і ринків. Регіональні продовольчі комплекси як система будуть ефективно функціонувати, якщо існуватиме механізм забезпечення дотримання рівноваги і стабільності структури для будь-якої зміни параметрів, які впливають на неї. Успіх розвитку будь-якого регіонального продовольчого комплексу залежить

від того, які перспективи і як сьогодні використовуються наявні можливості для забезпечення високої якості життя населення. Прискорення темпів науково-технічного прогресу, який відбувається останніми роками, посилення конкуренції, яка спричинена глобалізацією економіки, різко загострюють проблеми підвищення конкурентоспроможності товаровиробників, проблеми пошуку і реалізації конкурентних переваг[1, с. 86].

Диверсифікація як суспільна форма організації виробництва означає розвиток різних незв'язаних видів виробництв, розширення номенклатури та асортименту виробленої продукції в межах одного підприємства. Диверсифікація відображає процес розширення підприємницької діяльності. Підприємство використовує власні нагромадження не тільки для підтримки і розвитку свого основного бізнесу, а й для освоєння нових видів продукції, створення нових виробництв. У результаті диверсифікації виробництва перетворюються на складні багатоцільові комплекси, що випускають продукцію або надають послуги різного призначення і характеру. Диверсифікованим вважається підприємство, на якому понад 30 % загального обсягу продажу - це товари й послуги, не пов'язані з його основною діяльністю. Диверсифікація будь-якого виробництва є однією з поширених форм його організації за умов розвинутої ринкової економіки і гострої конкуренції продуцентів на ринку. Сутність диверсифікації полягає в одночасному розвитку багатьох технологічно незв'язаних між собою видів виробництва, у значному розширенні номенклатури та асортименту виробів, що їх виготовляє підприємство. Вочевидь диверсифікацію можна вважати своєрідним видом стратегії маркетингу того чи того підприємства, стратегії, спрямованої на розширення сфер діяльності на ринку нових продуктів, виготовлення яких не зв'язане з основним виробництвом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми диверсифікації виробництва продукції в Україні відноситься до недостатньо розроблених як в теоретичному так і в методичному відношенні. Теоретичним надбанням є наукові праці: А.А. Томпсона, А.Дж.Стрикленда, І. Ансоффа, Г. Мінцберга, О.А.Бабінцевої, Г. Немченко, С. Донецької, В.Я. Семенова, А.А. Іщенко, І.Н. Красникова, В.Г.Андрійчука, М.Х. Корецького, В.А. Борисової, В.Г. Дудінова, Н.Г. Маслак, М.В. Міньковської, М.Й. Маліка, А.В. Чупіса, А.О. Шепіцена та інших. Наукові розробки закордонних і українських вчених М. О. Багорка, І. А. Білоткач, О. А. Ковтун, М.Д. Корінько, Р. О. Пересацько, В. А. Цимбал присвячені окремим

питанням дослідження диверсифікаційних процесів на прикладі окремих підприємств і регіонів. Однак у цих працях не достатньо досліджені і вирішені економічні проблеми диверсифікації виробництва сільськогосподарської продукції на регіональному рівні в умовах сталого розвитку економіки. Проте, недостатньо уваги приділено питанням диверсифікації виробництва продукції агропромислового комплексу на рівні регіонів країни. Це зумовлює потребу в дослідженні питань, пов'язаних зі своєчасністю диверсифікації виробництва як засобу ефективного розвитку регіональних продовольчих комплексів.

Формулювання цілей статті. Головною метою цієї роботи є розглянути основні причини, види і напрями диверсифікації виробництва сільськогосподарської продукції як вагомого інструменту ефективного розвитку регіональних продовольчих комплексів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження диверсифікації в сільськогосподарське виробництво є головним інструментом забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. В умовах сьогодення диверсифікація в агропромисловому комплексі є необхідним процесом, який зумовлений дією багатьох показників конкурентного середовища. Диверсифікація виробництва в сільському господарстві, на відміну від інших галузей економіки, має свої особливості, зумовлені специфікою аграрного виробництва. Ці особливості можна назвати об'єктивними передумовами до застосування диверсифікації. До них слід віднести властивості конкретного ґрунту, біологізацію землеробства, розбіжність в цінах на сировину і готову продукцію, що стимулюють власну переробку, сезонність виробництва і використання робочої сили, високі витрати на транспортування продукції, нестабільність господарювання, пов'язану з природними факторами [2, с.18]. Економічні умови, в яких сільськогосподарські підприємства здійснюють свою діяльність, сьогодні конкретним чином змінилися. З одного боку їм надана господарська самостійність, вони самі вирішують питання економічної діяльності, визначають масштаби виробництва, формують структуру капіталу, займаються розподілом наявних фінансових ресурсів. З іншого боку, гостро виникає проблема оцінки та ефективного використання наявних обмежених фінансових ресурсів. Звідси і виникає нагальна потреба у формуванні стратегії управління економічним потенціалом регіональних продовольчих комплексів. Диверсифікація – це одночасний розвиток декілька або багатьох не взаємозв'язаних

технологічних видів виробництва або обслуговування, розширення асортименту виробництва і послуг. Диверсифікація виробництва дає можливість підприємствам виживати при складній економічній кон'юнктурі за рахунок випуску широкого асортименту продукції і послуг, тому що збитки від нерентабельних виробництв перекриваються прибутком від інших видів продукції [2, с. 20].

А. Шепіцен зазначає, що в аграрному виробництві диверсифікація застосовується для зменшення ризиків, завоювання нових сегментів ринку, збільшення виручки підприємства через здійснення переробки, а в деяких випадках і реалізації кінцевим споживачам продукції [3, с.257]. Тобто диверсифікація виробництва спричиняє зростання прибутку за рахунок використання ринкових шансів і встановлення ринкових переваг та забезпечення новими робочими місцями сільське населення. О.В. Зоренко стверджує, що диверсифікація виробництва у сфері АПК – це розширення номенклатури й асортименту, зміна виду продукції, що виробляється підприємством, освоєння нових видів виробництва для підвищення ефективності виробництва, отримання економічної вигоди, запобігання банкрутства з урахуванням екологічних та соціальних потреб населення [4, с.145]. К. Васьківська визначає її як перехідний етап підприємства, коли воно починає працювати над багатопрофільністю власного виробництва, розширенням асортименту продукції, наданням послуг, збільшуючи свою ефективність і знижуючи ймовірність ризикованості отримання збитку. При цьому важливими є екологічні й соціальні потреби населення [5, с.6].

Підвищення ефективності функціонування і розвитку регіональних продовольчих комплексів вимагає управління не діями частин окремо, а взаємодіями між ними. Функціональна узгодженість як керованих об'єктів, так і самих суб'єктів управління, є обов'язковим елементом процесу соціально-економічного розвитку сільського регіону, а забезпечення стійкості розвитку регіонів України є невідкладним питанням соціально-економічного розвитку країни. При цьому динамічні зміни умов і середовище господарювання потребують постійного удосконалення і оновлення асортименту продукції, технологій її виробництва і просування на ринку. Пріоритети регіонального розвитку в своїй сукупності повинні відображувати не лише інтереси окремого регіону. У перспективі – йде мова про досягнення стратегічних цілей регіонального розвитку в масштабах України: зростання конкурентоспроможності регіонів і

забезпечення збалансованого регіонального розвитку; досягнення територіальної соціально-економічної інтеграції; підвищення ефективності державного управління у сфері регіонального розвитку. Синергетичне поєднання секторного, територіально-просторового і управлінського виміру формує принципи нової державної регіональної політики, закладає інноваційні механізми відносно формування регіональних пріоритетів розвитку в Україні.

Диверсифікація як дієва стратегічна орієнтація агропромислових підприємств орієнтується на забезпечення ринкової стійкості підприємств, реалізується на основі організаційно-економічного механізму, що передбачає ідентифікацію стратегічної позиції підприємств, стратегічних альтернатив його диверсифікації, а також обґрунтування комплексу ефективних засобів імплементації стратегії розширення. Однією з альтернатив забезпечення стійкого розвитку регіональних продовольчих комплексів – це підвищення ефективності діяльності підприємств в умовах ринку є диверсифікація виробництва продукції. Пріоритет регіонального розвитку – це складова стратегічного планування і в той же час об'єкт консолідації зусиль органів державної влади і місцевої самоврядування, бізнес-структур і громадськості, на середньо- і довгострокову перспективу, заставу досягнення суспільного консенсусу на дорозі вирішення актуальних проблем місцевого, регіонального розвитку.

Диверсифікація пов'язана з різноманітністю споживання продуктів, які виробляються в регіоні, робить ефективним формування економіки регіону в цілому, незалежною від життєвого циклу виробництва окремих продуктів, вирішуючи завдання забезпечення стабільності функціонування підприємств регіону і поступового його зростання. Виробнича диверсифікація означає декілька видів виробництв, які забезпечують виробництво різної продукції і розширення її асортименту. Фінансова диверсифікація досягається через здійснення регіональними продовольчими комплексами різних видів коротко- і довгострокових фінансових вкладень. Маркетингова диверсифікація пов'язана із створенням підприємством власної торгівельної мережі, розширенням каналів збуту продукції, залученням більшої кількості маркетингових важелів просування товару на ринок.

Перевагами диверсифікації виробництва продукції регіональними продовольчими комплексами є:

- найбільш повне використання ресурсного потенціалу регіону;
- ефективне забезпечення економічно-продовольчої безпеки як

регіону, так і держави в цілому;

- підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства, збільшення реалізації сільськогосподарської продукції завдяки задоволенню потреб споживача;
- інтеграція переробки підприємств АПК, що підвищить рівень їх завантаженості;
- отримання синергетичного ефекту від диверсифікації виробництва регіональних сільськогосподарських підприємств;
- зменшення ступеню підприємницького ризику через ліквідацію залежності від єдиного виду продукції [6, с. 210].

В процесі дослідження встановлено також недоліки диверсифікації виробництва, які розкриваються у тому, що не завжди можливо повною мірою використати переваги спеціалізованого виробництва; при невдалому виборі стратегії диверсифікації можливо зазнати економічних втрат підприємства; диверсифікацію недоцільно застосовувати на підприємствах з низьким рівнем концентрації виробництва[6, с.210]. Необхідно виділити причини, які негативно впливають на процес диверсифікації виробництва продукції:

- диспаритет цін на промислову і сільськогосподарську продукцію;
- незабезпеченість засобами виробництва провідних підприємств;
- невіршеність фінансово-господарського забезпечення;
- нерозвиненість виробничої і соціальної інфраструктури;
- непоінформованість впровадження механізму диверсифікації виробництва в регіоні.

Процес формування плану диверсифікації вимагає часу, зусиль, ретельного вивчення, а головне – фінансових ресурсів. Диверсифікація охоплює широкий спектр можливостей, варіюючись від досить обмеженого входження в нову область виробництва лише в межах регіону («вузька» диверсифікація) до широкого входження у виробничі сфери держави («широка» диверсифікація). Диверсифікація виробництва в регіоні передбачає збільшення прибутку за рахунок використання ринкових шансів і встановлення ринкових переваг, забезпечення новими робітниками, місцями. Проведення диверсифікаційного процесу вимагає в першу чергу розробки його показників, які повинні показувати найбільш істотні сторони діяльності диверсифікованого виробництва і вказувати на наявність взаємозв'язків між різними чинниками, які впливають на цю діяльність, а саме: показників, які характеризують економічний потенціал господарювання; показників, які характеризують фінансово-економічну діяльність підприємства; показників, які характеризують

рівень диверсифікації виробництва. Основним показником, який характеризує рівень диверсифікації підприємства, на нашу думку, є структура видів діяльності, яка визначається на підставі структури виручки від реалізації продукції основного виробництва, диверсифікованої частини надання послуг і здійснення робіт. Серед показників, які характеризують наявність передумов переорієнтації діяльності, на нашу думку, має бути показник ефективності розміщення виробництва. При диверсифікації виробництва поважно орієнтувати свою діяльність на досягнення високого кінцевого результату, який можна досягти за рахунок випуску продукції, що має найбільший економічний ефект. Основна причина диверсифікації – прагнення господарств зменшити залежність від вузької товарної номенклатури.

Отже, чинниками диверсифікації виробництва в регіональному масштабі виступають:

- підвищення конкурентоспроможності продукції;
- створення регіональної соціальної і виробничої інфраструктури;
- цінова кон'юнктура ринку;
- поліпшення соціальних умов життя населення;
- комплексне використання сировини і продукції;
- забезпечення продовольчої безпеки регіону [2, с. 18].

Розвиток сільськогосподарського виробництва залежить від вирішення соціальних проблем сільського населення, мотивації його трудової й соціальної активності у проведенні економічних реформ, впровадження досягнень науково-технічного прогресу в аграрне виробництво. Соціальні питання сільського жителя мають забезпечити умови життя, адже рівень життя на селі залежить від доходів. Диверсифікацію господарсько-фінансової діяльності підприємства аграрної сфери проводять не лише в умовах глобалізації світової економіки, пов'язаної з взаємопроникненням технологій та капіталів, а й у кризових умовах як один з інструментів антикризової стратегії розвитку. Ефективність її здійснення безпосередньо залежить від своєчасної орієнтації на види товарів, робіт, послуг, які мають попит або наближаються до рівня конкурентоспроможності. Питання стратегії розвитку передбачають розробку методики отримання, обробки та подання інформації, пов'язаної з освоєнням нових технологій, видів продукції, ринків та інших видів і напрямків діяльності, а також з виявленням закономірностей щодо визначення мотивації диверсифікації як стратегії розвитку. Ефективність роботи підприємств в сучасних умовах господарювання багато в чому

залежить від їх здатності до адаптації в мінливих ринкових умовах. Тому процес диверсифікації, на сучасному етапі, стає важливим чинником стабілізації фінансового стану підприємств.

Висновки. Таким чином, регіональна диверсифікація виробництва є одним з засобів зменшення рівня кризи економічно-соціальної сфери життя населення. Диверсифікація виробництва сприяє стабілізації доходів, підвищенню прибутків і рентабельності підприємств регіону, посиленню його конкурентних позицій. Основні напрями стратегічного розвитку діяльності підприємств регіону обумовлюються метою, яку ставлять перед собою господарюючі суб'єкти. Для забезпечення можливості залишатися на ринку, підприємства повинні вибрати стратегію диверсифікації, проведення якої полягає у випуску якісно нової продукції, пошуку нових споживачів, перспективних каналів збуту і торгівлі, активних методів просування товарів. Диверсифікація є основним чинником розвитку конкуренції, зниження диверсифікованих ризиків, підвищення стабільності підприємницької діяльності та повнішого задоволення потреб споживачів. Диверсифікація не є повною протилежністю спеціалізації виробництва і може розвиватися на основі предметної спеціалізації підрозділів підприємства. Завдяки організаційним формам такого поєднання зберігаються переваги диверсифікації і спеціалізації виробничої діяльності підприємства.

Література

1. Бахчиванжи Л.А. Диверсифікація діяльності аграрних підприємств як стратегія управління соціально-економічним розвитком / Л.А. Бахчиванжи, О.Ю. Павлова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – №6. – С. 84-91.
2. Скоробогатов М. М. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах / М.М. Скоробогатов, О.І. Куцерубова // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №3(25). – С. 18-21.
3. Шепіцен А. О. Стратегія диверсифікації як основа формування конкурентоспроможності аграрної продукції / А. О.Шепіцен // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2003. – № 3. – С. 256-259.
4. Зоренко О.В. Диверсифікація аграрного підприємства: сутність, напрями, види / О.В. Зоренко // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2005. – № 1. – С. 144-147.
5. Васківська К. Теоретичні основи диверсифікації

виробництва сільськогосподарських підприємств / К. Васьківська, К. Бакуш // Вісник Львівського національного аграрного університету: Економіка АПК. – 2009. – № 16(2). – С. 5-6.

6. Томілін О.О. Диверсифікація аграрних підприємств як дієва стратегічна орієнтація в агропромисловій сфері / О.О. Томілін // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. –2012. – №3(69). – С. 205-211.

7. Multifunctionality: Toward an analytical framework. Paris: OECD, 2001 [Електронний ресурс] –Режим доступу: www.oecd.org

8. Кузик І.А. Особливості розвитку диверсифікації виробництва в сільському господарстві, зокрема галузі / І.А. Кузик // Економіка АПК і природокористування: Зб. наук. праць Харківського національного аграрного університету. – 2009. – № 9. – С. 243 – 250.

References

1. Bakhchyvanzhy L.A., Pavlova O. (2013). Dyversyfikatsiia diialnosti ahrarnykh pidpriemstv yak stratehiia upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom [Diversification of agricultural enterprises as a management strategy of social and economic development]. Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Journal of International Humanitarian University, No 6, pp. 84-91 [in Ukrainian].

2. Skorobohatov M. M., Kutserubova O.I. (2011). Dyversyfikatsiia yak odyin iz shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstv u suchasnykh umovakh [Diversification of agricultural enterprises as a management strategy of social and economic development]. Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Scientific Journal of International Humanitarian University, No 3(25), pp. 18-21 [in Ukrainian].

3. Shepitsen A. O. (2003). Stratehiia dyversyfikatsii yak osnova formuvannia konkurentospromozhnosti ahrarnoi produktsii [Diversification strategy as a basis for the formation of competitive agricultural products]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu – Journal of Zhytomyr State Technological University, No 3, pp. 256-259 [in Ukrainian].

4. Zorenko O.V. (2005). Dyversyfikatsiia ahrarnoho pidpriemstva: sutnist, napriamy, vydy [Diversification of agricultural enterprises: the nature, trends, types]. Visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho ahrarnoho universytetu – Bulletin of Dnipropetrovsk State Agrarian University, No 1, pp. 44-147 [in Ukrainian].

5. Vaskivska K., Bakush K. (2009). Teoretychni osnovy dyversyfikatsii vyrobnytstva silskohospodarskykh pidpriemstv [The

theoretical basis of diversification of agricultural enterprises]. Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu: Ekonomika APK – Bulletin of Lviv National Agrarian University: Economy AIC, No 16(2), pp. 5-6 [in Ukrainian].

6. Tomilin O.O. (2012). Dyversyfikatsiia ahrarnykh pidpryemstv yak diieva stratehichna oriantatsiia v ahropromyslovii sferi [Diversification of agricultural enterprises as an effective strategic orientation in the agro-industrial sector]. Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Serii: Ekonomichni nauky – Proceedings of Disclaimers. Series: Economics. No 3(69), PP. 205-211 [in Ukrainian].

7. Multifunctionality: Toward an analytical framework.(2001). Paris: OECD. oecd.org. Retrieved from www.oecd.org.

8. Kuzyk I.A. (2009). Osoblyvosti rozvytku dyversyfikatsii vyrobnytstva v silskomu hospodarstvi, zokrema haluzi ptakhivnytstva [Features of diversification of production in agriculture, in particular the industry]. Economy and Environmental Sciences: Coll. Science: Zb. nauk. prats Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu – works of Kharkiv National Agricultural University, No 9, pp. 243 – 250 [in Ukrainian].

Ужва А.М. Диверсифікація виробництва продукції як засіб ефективного розвитку регіональних продовольчих комплексів.

Головною метою статті є розглянути основні причини, види і напрями диверсифікації виробництва сільськогосподарської продукції як вагомого інструменту ефективного розвитку регіональних продовольчих комплексів. У процесі дослідження застосовано методи порівняння, аналізу, теоретичного та логічного узагальнення. Методологічною основою став діалектичний метод дослідження. У статті висвітлено диверсифікацію виробництва продукції як інструмента забезпечення ефективного розвитку регіональних продовольчих комплексів. Розглянуто основні причини, види і напрями диверсифікації сільськогосподарського виробництва продукції. Диверсифікація пов'язана з різноманітністю споживання продуктів, які виробляються в регіоні, робить ефективним формування економіки регіону в цілому, незалежною від життєвого циклу виробництва окремих продуктів, вирішуючи завдання забезпечення стабільності функціонування підприємств регіону і поступового його зростання. Охарактеризовано переваги та недоліки диверсифікації виробництва продукції регіональних продовольчих комплексів. Диверсифікація виробництва сприяє стабілізації доходів, підвищенню прибутків і рентабельності підприємств регіону, посиленню його конкурентних позицій. Основні напрями стратегічного розвитку діяльності підприємств регіону обумовлюються метою, яку ставлять перед собою

господарюючі суб'єкти. Для забезпечення можливості залишатися на ринку, підприємства повинні вибрати стратегію диверсифікації, проведення якої полягає у випуску якісно нової продукції, пошуку нових споживачів, перспективних каналів збуту і торгівлі, активних методів просування товарів. Диверсифікація є основним чинником розвитку конкуренції, зниження диверсифікованих ризиків, підвищення стабільності підприємницької діяльності та повнішого задоволення потреб споживачів. Диверсифікація не є повною протилежністю спеціалізації виробництва і може розвиватися на основі предметної спеціалізації підрозділів підприємства. Завдяки організаційним формам такого поєднання зберігаються переваги диверсифікації і спеціалізації виробничої діяльності підприємства.

Ключові слова. диверсифікація виробництва, маркетингова диверсифікація, регіональні АПК, стратегія, фінансова диверсифікація.

Ужва А.М. Диверсифікація производства продукции как средство эффективного развития региональных АПК

Главной целью статьи является рассмотрение основных причин, видов и направлений диверсификации производства сельскохозяйственной продукции, как весомого инструмента эффективного развития региональных продовольственных комплексов. В процессе исследования применены методы сравнения, анализа, теоретического и логического обобщения. Методологической основой стал диалектический метод исследования. В статье отражена диверсификация производства продукции как инструмент обеспечения эффективного развития региональных продовольственных комплексов. Рассмотрены основные причины, виды и направления диверсификации сельскохозяйственного производства продукции. Диверсификация связана с разнообразием потребления продуктов, которые производятся в регионе, делает эффективным формирование экономики региона в целом, независимой от жизненного цикла производства отдельных продуктов, решая задачи обеспечения стабильности функционирования предприятий региона и постепенного его роста. Охарактеризованы преимущества и недостатки диверсификации производства продукции региональных продовольственных комплексов. Диверсификация производства способствует стабилизации доходов, повышению прибыли и рентабельности предприятий региона, усилению его конкурентных позиций. Основные направления стратегического развития деятельности предприятий региона обуславливаются целью, которую ставят перед собой субъекты. Для обеспечения возможности оставаться на рынке, предприятия должны выбрать стратегию диверсификации, проведение которой заключается в выпуске качественно новой продукции, поиска новых потребителей, перспективных каналов сбыта и торговли, активных методов продвижения товаров. Диверсификация является основным фактором развития конкуренции, снижения диверсифицированных рисков, повышения

стабильности предпринимательской деятельности и более полного удовлетворения потребностей потребителей. Диверсификация не является полной противоположностью специализации производства и может развиваться на основе предметной специализации подразделов предприятия. Благодаря организационным формам такого сочетания сохраняются преимущества диверсификации и специализации производственной деятельности предприятия.

Ключевые слова: диверсификация производства, маркетинговая диверсификация, региональные АПК, стратегия, финансовая диверсификация.

Uzhva A.M. Diversification of production of goods as means of effective development of regional agroindustrial complex

The primary objective of the article is consideration of principal reasons, kinds and directions diversification of production of agricultural goods, as a ponderable instrument of effective development of regional food complexes. In the process of research the methods of comparison, analysis, theoretical and logical generalization are applied. Methodological basis was become by the dialectical method of research. Diversification of production of goods as instrument of providing of effective development of regional food complexes is reflected in the article. Principal reasons, kinds and directions diversification of agricultural production of goods, are considered. Diversification is related to the variety of consumption of products which are produced in a region, does effective forming of economy of region on the whole, independent of life cycle of production of separate products, deciding the tasks of providing of stability of functioning of enterprises of region and his gradual growth. Advantages and lacks of diversification of production of goods of regional food complexes are described. Diversification of production is instrumental in stabilizing of profits, it was arrived an increase to profitability of enterprises of region, strengthening of his competition positions. Basic directions of strategic development activity of enterprises of region are stipulated a purpose which is put before itself by subjects. For providing of possibility to remain at the market, enterprises must choose strategy of diversification the lead through of which consists in an issue high-quality of new products, search of new users, perspective dustings of sale and trade, active methods of advancement of commodities. Diversification is the basic factor of development of competition, decline of the diversified risks, increase of stability of entrepreneurial activity and more complete satisfaction of necessities of users. Diversification is not complete opposition of specialization of production and can develop on the basis of subject specialization of subsections of enterprise. Due to the organizational forms of such combination advantages of diversification and specialization of production activity of enterprise are kept.

Keywords: diversification of production, marketing diversification, regional АПК, strategy, financial diversification.